

Faktory ovlivňující školní úspěšnost

Zuzana Vařejková (varejkova@phil.muni.cz)

Tereza Vychopňová (vy chopnova@phil.muni.cz)

Školní úspěšnost?

- Co je to?

Školní úspěšnost

- 1. zvládnutí požadavků kladených školou na jednotlivce (rozpory mezi požadavky školy a osobností žáka)
- 2. produkt kooperací učitelů a žáků vedoucí k dosažení určitých vzdělávacích cílů
- 3. moderní pedagogika upozorňuje, že školní úspěšnost žáků je ovlivněna mnohými faktory

Nejužší definice

- **úspěch = dobré známky**
- prospěch se stává ukazatelem školní úspěšnosti (výkon) a případné potřeby intervencí

Dvě stránky školní úspěšnosti

- Subjektivní – cítit úspěch ve své činnosti
- Objektivní – vnější normy, víceméně jasně stanovená kritéria, kterých je potřeba dosáhnout

Školní neúspěšnost

= podprůměrné až nevyhovující výsledky ve školním hodnocení vzdělávacích výsledků

= požadavky školy \times vývoj, výkony žáka

- Typy školní neúspěšnosti
 - Absolutní
 - Relativní
- Příčiny školní neúspěšnosti
 - Sociálně-psychologické
 - Biologicko-psychologické
 - Intrapsychické
- Syndrom neúspěšného žáka
 - Strach z neúspěchu, nízká sebedůvěra, nepovzbuzující rodinné zázemí

Co ovlivňuje školní ne/úspěšnost?

Vnitřní a vnější faktory

- **Vnitřní faktory**

- Paměť
- Řeč
- Pozornost
- Zdravotní stav

- **Vnější faktory**

- Rodina
- Škola
 - Osobnost učitele
 - Školní hodnocení
- Sebehodnocení
- Motivace

Rodina

- Postoj rodičů ke škole
- Požadavky na dítě
- Problémy v rodině
- Vzdělání rodičů

Škola

- Charakteristika školy (otevřená x uzavřená)
- Osobnost učitele
- Výukové metody a formy; rychlé pracovní tempo, monologický výklad...
- Sociální charakteristiky učení
- Klima školní třídy

- Jaké jsou vaše strategie pro udržení školní úspěšnosti?

Zajímavosti:

- **Teorie řečových kódů – Bernstein**
- Bernstein poukázal, že školní prospěch je často silně ovlivňován jazykovou výbavou žáka. Jazyková výbava však není tolik věcí intelektu jako spíš rodinného prostředí žáka.
- Omezený řečový kód vs. rozvinutý řečový kód

Zajímavosti:

- Dotazník Sebepojetí školní úspěšnosti
 - Standardizovaný dotazník
 - Zjišťuje představy dítěte o jeho schopnostech, výkonnosti v jednotlivých předmětech a postavení ve vztahu k vrstevníkům
 - Pro žáky 4. – 8. tříd
 - 48 položek, odpověď Ano - Ne

Zdroje

- ČÁP, J.: Psychologie výchovy a vyučování. Praha: UK - Karolinum a H+H, 1993.
- ČÁP, J. - MAREŠ, J.: Psychologie pro učitele. Praha: Portál, 2001.
- FONTANA, D. Psychologie ve školní praxi. Praha: Portál, 1995.
- HAYES, N. Aplikovaná psychologie. Praha : Portál, 2003.
- HELUS, Z., HRABAL, V., KULIČ, V., MAREŠ, J.: Psychologie školní úspěšnosti žáků. Praha: SPN 1979.
- HRABAL, V., MAN, F., PAVELKOVÁ, I.: Psychologické otázky motivace ve škole. Praha: SPN 1984
- KOHOUTEK, R. A KOL. Základy pedagogické psychologie. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1996.
- KUCHARSKÁ, A. Nespecifické výukové problémy. In Hadj Moussová a kol. Pedagogicko-psychologické poradenství I.
- Vybrané problémy. Praha: UK PedF, 2005.
- LOKŠOVÁ, I., LOKŠA, J.: Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole. Praha: Portál. 1999.
- MAREŠ, J. Styly učení žáků a studentů. Praha : Portál, 1998.
- MÍČEK, L. Sebevýchova a duševní zdraví. Praha: SPN, 1976.
- NAKONEČNÝ, M.: Motivace lidského chování. Praha: Academia, 1996.
- PAVELKOVÁ, I. Motivace žáků k učení. Praha: UK PedF, 2002.
- PETTY, G. Moderní vyučování. Praha : Portál, 1996.
- PIETRASIŃSKI, Z. Umění učit se. Praha: SPN, 1968.
- POKORNÁ, V. Analýza nepřiměřených strategií a stylu učení u dětí. In Hadj Moussová a kol. Pedagogickopsychologické poradenství III. Intervence. Praha: UK PedF, 2004.
- PRAŽSKÁ SKUPINA ŠKOLNÍ ETNOGRAFIE. Typy žáků. Zpráva z terénního výzkumu. Praha: UK PedF, 1995.
- SOVÁK, M. Učení nemusí být mučení. Praha: SPN, 1990.
- VÁGNEROVÁ, M. Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy. Praha : UK Karolinum, 2001.
- VÁGNEROVÁ, M. Školní poradenská psychologie pro pedagogy. Praha: UK Karolinum, 2005.
- ZIELKE, W. Jak racionálně studovat. Praha: Svoboda, 1984.
- ZIELKE, W. Jak číst rychleji a lépe. Praha: Svoboda, 1988.

Děkujeme za pozornost!